

ข้อเสนอแนะ

1. วิธีการดำเนินการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง อยากให้ลองพิจารณาว่า นอกจากกลุ่มผู้นำชุมชนแล้ว ยังมีตัวแทนครอบครัวที่เป็นนามสกุลหลักของชุมชนด้วยหรือไม่ ด้วยเหตุผลว่า ในส่วนเรื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ข้อที่ 3.3 ระบุไว้ นอกจากนี้ หน้าที่ 3 บรรทัดท้ายสุด แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอ ให้ปรับแก้ไข

2. ผลการวิจัย หากผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับชาวเลอุรักลาไว้อยู่ เกาะบูโหลน เพื่อให้เห็นข้อมูลเบื้องต้น ก่อนที่จะนำเข้าสู่ประเด็นหลัก จะทำให้บทความมีสมบูรณ์มากขึ้น แต่จากการอ่านบทความพบว่ามีข้อมูลดังกล่าวปรากฏอยู่ในส่วนอื่นๆ ของบทความแล้วบ้าง

3. ในหน้าที่ 4 ประเด็นนามสกุลหลักชาวเล ในที่นี้จะหมายถึง นามสกุลทั้งหมดของคนที่อยู่บนเกาะบูโหลน (ไม่แน่ใจว่าเข้าใจถูกต้องหรือไม่) ซึ่งถ้าเป็นได้ตามข้อสันนิษฐานนี้ หมายความว่ากลุ่มนามสกุลเหล่านี้ อาจมีทั้งที่เป็นนามสกุลชาวเล คนจีน คนมุสลิม หรืออื่น ๆ หรือมีการผสมผสาน ซึ่งผู้วิจัยอาจอธิบายเพื่อให้เกิดความชัดเจน

แต่หากไม่เป็นตามข้อสันนิษฐานนี้ ผู้วิจัยควรย้ำว่า กลุ่มนามสกุลเหล่านี้ เป็นนามสกุลของชาวเลอุรักลาไว้อยู่ โดยตรง 4. ประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ทางเครือญาติ นับเป็นประเด็นที่น่าสนใจ แต่หากนักวิจัยกล่าวในส่วนท้ายของประเด็นนี้ว่า นอกจากชาวเลจะมีความสัมพันธ์กันเองในระหว่างชาวเลแล้ว ยังมีความสัมพันธ์กับกลุ่มคนภายนอก ถ้าหากมีอาจจะอธิบายความสัมพันธ์ว่าเป็นอย่างไร จะเป็นการเพิ่มมิติให้เห็นการเปลี่ยนแปลงจากความคิดเดิมที่แต่งงานด้วยกันเอง และหลักฐานที่ปรากฏจะเป็นนามสกุลอื่น นอกเหนือจากที่นำเสนอ

4. การอภิปรายผล ประเด็นเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานแบบกลุ่มตามสกุล อาจจะอภิปรายให้เห็นเหตุผลว่า เพราะเหตุใดกลุ่มชาวเลจึงเลือกตั้งถิ่นฐานอยู่ใกล้กัน นอกจากนี้จากนี้ ในแต่ละกลุ่มนามสกุล หากมีการตั้งถิ่นฐานใกล้กันกับอีกหนึ่งนามสกุล ชาวเลมีเหตุผล อย่างไร ถึงเลือกที่จะอยู่ใกล้กัน ซึ่งหากอภิปรายประเด็นนี้จะทำให้แผนที่เดินดินเกิดคุณค่าและความเข้าใจในความคิดวัฒนธรรมชาวเลมากขึ้น นอกจากนี้ประเด็นการอภิปรายผล หากผู้วิจัยอภิปรายถึงเปลี่ยนแปลงของระบบความสัมพันธ์ของชาวเลในปัจจุบัน เป็นประเด็นที่ท้าย ก็ส่งผลให้เกิดการตั้งคำถามเพื่อนำไปสู่การศึกษาใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น เช่น ในสถานการณ์ปัจจุบัน ความสัมพันธ์ทางเครือญาติของชาวเลเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง เกิดเงื่อนไขอะไรบ้าง

5. ตรวจสอบเอกสารอ้างอิงในเนื้อหา กับ ท้ายบทความให้มีความสอดคล้องกัน

โดยภาพรวม พบว่า แนวคิดการใช้แผนที่เดินดิน และการศึกษานามสกุลชาวเล เป็นประเด็นที่น่าสนใจ ถือเป็นการใช้เครื่องมือภูมิศาสตร์กับเครื่องมือชุมชน และถ่ายทอดด้วยสื่อสารให้คนอื่นเข้าใจได้ง่าย โดยการใช้แผนที่และผังนามสกุล ถือว่าเป็นงานวิจัยที่มีประโยชน์ต่อผู้อ่าน